

coalició
compromís

Per un Concert Econòmic Responsable

Coalició Compromís

Enric Morera

L'Executiu central va transferir al llarg de 2012 a la Comunitat Valenciana 7.815 milions d'euros per a atendre les despeses corresponents als capítols d'Educació i Sanitat -els quals representen amb major nitidesa la despesa social d'un Govern-.

Les despeses que ens va ocasionar prestar servicis d'Educació i Sanitat, segons la liquidació coneguda, va ser de 9.682 milions d'euros. La diferència, 1.867 milions, són diners que el govern central ha de satisfer amb la liquidació del sistema de finançament, però que en cap cas ha arribat encara a les arques de la Generalitat. És a dir, la Generalitat va rebre al llarg de 2012 un 23,9% menys de fons per a les carteres socials per excel·lència. I que recuperarà quan es liquiden els ingressos de l'Estat a través d'Hisenda.

En el cas d'Educació la gran majoria dels diners es gasten en nòmines, que s'han de pagar tots els mesos, amb la qual cosa, a diferència de Sanitat, no són factures que s'amaguen als calaixos o es deixen de pagar.

I no cal que els diga el desequilibri que això produïx: si la Generalitat ha de traure líquid per a pagar nòmines d'Educació ha de deixar de pagar a altres proveïdors o subvencions o a qui siga.

És a dir, es genera per un finançament deficient i per la falta de recursos una situació caòtica. I quan més autonomia tenim o competències arriben més es complica la situació, més grans són els desequilibris.

Hem arribat al moment de revisió de la LOFCA , de la llei de finançament de les comunitats autònomes i volem fer una proposta que resolga totes les evidències que els he intentat explicar amb uns senzills exemples.

Unes evidències compartides per empresaris, economistes, experts, associacions professionals, etc...

Ací faig la primera reflexió compartida:

L'ACTUAL SISTEMA DE FINANÇAMENT PERJUDICA ELS VALENCIANS I VALENCIANS. NO ÉS UN BON SISTEMA I S'HA DE CANVIAR.

HA DE SER UNA REFORMA EN PROFUNDITAT PERQUÈ UNA REVISIÓ D'ALGUN ASPECTE PARCIAL NO RESOLDRÀ EL RESULTAT FINAL DESITJABLE.

Els valencians paguem a l'Estat espanyol 23 mil milions d'euros i en rebem 20 mil milions, segons les estimacions del Ministeri d'Economia i aplicant el criteri del Benefici, això suposa un dèficit de 3 mil milions d'euros i del 3,42% respecte del nostre producte interior brut (PIB). Utilitzant la mateixa font, però aplicant el criteri del flux monetari, els valencians pagaríem 25 mil milions d'euros i en rebríem 19 mil milions, amb un dèficit de 5600 milions d'euros i del 6,4% respecte del PIB valencià. Com es pot observar les diferències aplicant un o altre criteri són significatives.

Els estudis fets a països de caire federal o confederal venen a dir que el dèficit òptim de les regions contribuents netes no deuria superar el 3% del seu PIB perquè no es veja afectat significativament el seu creixement i la viabilitat del seu estat del benestar. D'aquesta manera depèn, si apliquem un criteri o un altre, que estiguem en el llindar del que es considera acceptable contribuir, per no afectar aquestes dos variables. Si ens comparem a altres regions o nacions del món amb dèficit fiscal respecte del seu Estat vorem que al nostre si apliquem el criteri del flux monetari, que és el que aplica als estats federals i confederals i el que utilitza la Unió Europea per al càlcul de les balances fiscals del seus socis, estaríem molt per damunt del que es considera acceptable. Així Baviera té un dèficit fiscal màxim, que està contemplat en la llei, que no pot superar en cap cas el 4% del seu PIB, Califòrnia té un dèficit del 1,8%, New York del 2,5% i així podríem continuar. Només cal recordar que aquestes magnituds estan calculades en base al flux monetari i per tant, comparant-ho amb el nostre es pot veure que aplicant el mateix criteri estaríem significativament per damunt del que es considera acceptable.

El problema radica en el fet que els valencians hem estat considerats fins l'any 2004, quan es van incorporar a l'UE els països més pobres d'Europa, com a objectiu 1, es a dir com a regió europea amb una renda inferior al 75% de la mitjana europea, per la qual cosa se'ns considerava des de Europa, com a receptors nets de fons mentre que l'Estat espanyol ens considera contribuents nets al tresor de l'Estat.

Es dona la paradoxa que mentre rebíem fons europeus per al nostre desenvolupament, al final els acabàvem perdent total o parcialment amb la nostra contribució neta a l'estat. Més greu encara és el fet que de totes les comunitats autònomes que són contribuents nets a l'Estat, som els únics que tenim una renda per càpita inferior a la mitjana espanyola.

Així la renda per càpita espanyola arriba als 23.874 euros, aquesta xifra està molt per sota de la dels nostres veïns europeus, que se situa en els 25.100 euros, o el que és el mateix, 1.226 euros menys, segons dades publicades per l'Institut Nacional d'Estadística (INE). Amb aquesta mitjana, són 8 les Comunitats que superen la renda per càpita espanyola. De les quals, 7 (País Basc, Madrid, Navarra, Catalunya, Aragó, Balears i La Rioja) se situen per sobre de la mitjana de la Unió Europea, mentre que la renda per càpita valenciana se situa en 20.000 euros, 3000 menys que la mitjana espanyola, i 5000 menys que la mitjana dels nostres socis europeus.

Els valencians som la desena comunitat autònoma espanyola en renda per càpita i som superats per País Basc, Madrid, Navarra, Catalunya, Balears, Murcia, La Rioja, Aragó, Cantàbria i Castellà i Lleó. En canvi els valencians som els tercers contribuents nets en tant per cent del PIB però els únics contribuents nets amb una renda per càpita inferior a la mitjana espanyola

Als valencians no se'ns aplica ni la Constitució, ni els principis generals de la LOFCA en matèria fiscal, i tant és així que hauríem de ser perceptors nets de fons de l'Estat en concepte de solidaritat per no estar en la mitjana de la riquesa estatal i en canvi som contribuents nets en 5500 milions d'Euros. Més sagnant encara és el fet que som la segona comunitat autònoma de l'Estat amb un major volum de deute públic. El País Valencià que deu 29.437 milions d'euros.

Les directrius de funcionament de la hisenda autonòmica es van arreplegar als articles 156, 157 i 158, pertanyents al Títol VIII de la Constitució, dedicat a l'organització territorial de l'Estat, i a l'article 148 del mateix Títol on s'arrepleguen les competències que pot assumir una Comunitat Autònoma, així com al text de la Llei Orgànica de Finançament de les Comunitats Autònomes (LOFCA) aprovada en 1980. Aquesta normativa assenyala com orientadors del sistema de finançament autonòmic els principis d'autonomia, suficiència, solidaritat i coordinació.

Les comunitats autònomes han de tindre capacitat per a proveir de més i millors serveis públics, i per a això han de poder alterar l'esforç fiscal dels seus ciutadans i suportar els possibles costos i beneficis electorals que se'n puguem derivar d'augmentar o reduir els impostos. Per tant, per a poder acomplir amb la premissa descrita és imprescindible que disposen de poders normatius sobre els tributs cedits i de competències en la gestió i administració dels mateixos. Un Estat descentralitzat exigeix una Hisenda pública descentralitzada amb autonomia tant en l'àmbit de la despesa com dels ingressos públics. No només per coherència política, també des del punt de vista econòmic, un sistema de finançament descentralitzat que permeta enfrontar els beneficis de la despesa amb els costos del seu finançament és l'única forma d'ajustar l'oferta dels serveis públics a les preferències dels ciutadans-votants.

Què és el Concert Econòmic Responsable?

El Concert Econòmic Responsable que propose no és un sistema de finançament pròpiament dit. He apuntat algunes característiques però m'agradaria donar també un enfocament polític.

Els sistema serà treball dels tècnics i d'una negociació que s'haurà de concretar. És un mètode per a resoldre el greu problema de finançament que hem patit històricament els valencians. És la nostra aportació al debat actual des d'una trajectòria d'observació amb una voluntat plenament positiva.

He vingut a donar una visió positiva del nostre futur.

La radiografia de la realitat econòmica i social valenciana és la que és, la més dura en dècades i especialment destructora dels anhels i esperances de moltes famílies i persones.

El CER naix d'una idea que compartixen, com he dit, moltes persones a la societat valenciana: en el marc de la Constitució, hem d'aconseguir l'equilibri dels comptes públics i afavorir el desenvolupament del nostre País, tot mantenint amb el conjunt de l'Estat un marc de cohesió i coordinació de polítiques econòmiques bàsiques. Volem un tracte just i autonomia financera.

Ha de quedar clar que equilibri dels comptes públics valencians significa que hem de disposar dels recursos necessaris, els justos. Més encara, si la disponibilitat d'eixos recursos ens ajuda a créixer, a ser motors de l'economia, l'Estat també obtindrà un benefici que podrà revertir en la millora del benestar de més persones. Perquè tenim un objectiu urgent: rescatar persones.

També esperem que el resultat final del nou model supose una major disponibilitat de recursos, una major garantia de liquiditat, de caixa per atendre els pagaments en temps i forma i una reducció del deute que actualment se situa al voltant dels 30.000 milions d'euros.

Per tant:

És una fórmula racional de relació econòmica amb l'administració central que permeta a la Generalitat Valenciana adoptar mesures responsables per corregir els seus desequilibris i concretar escenaris d'estímul que retornen la confiança dels actors econòmics i socials.

Per a generar treball, cohesió social i benestar.

I per a exercir l'autogovern, la nostra capacitat per a dissenyar des de la nostra terra les polítiques per raons òbvies: coneixement del territori, de la seua societat, dels agents que han d'intervindre, per proximitat.

Hi ha consens sobre el per què d'un nou sistema. Hi ha raons i una necessitat objectiva. La LOFCA en els seus articles 1r i 2n ens diuen que hauríem de tindre recursos suficients i que s'adoptaran solucions per si l'aplicació dels sistemes ha generat desequilibris.

Les raons són: els informes dels tècnics, les liquidacions dels pressupostos i el nivell d'endeutament, els impagaments, les retallades,... Són evidències. Tenim totes les proves del maltracte que hem patit. Que es quantifica en prop dels 11.000 milions des de 2002. La necessitat objectiva naix de totes estes evidències.

El pes de la raó i la racionalitat del plantejament ens ha d'ajudar al diàleg amb l'administració central i a l'explicació cap al conjunt de la societat valenciana.

Alguns criteris que a priori s'han de contemplar, qüestions que són prèvies per aconseguir l'objectiu que he plantejat són:

Un nou model de finançament per als valencians ha de **partir des de zero sense tindre en compte l'estatus quo** establert a models precedents. El fet de que cada nou model ha incorporat la clàusula d'estatus quo on ningú no podia empitjorar la seua situació anterior ha sigut un dels motius del dèficit en el finançament dels valencians.

S'ha de **delimitar a nivell pràctic i material una autèntica corresponsabilitat fiscal** si volem superar la paradoxa d'una àmplia descentralització i poder de despesa i una mancança crònica en quant a la capacitat d'obtenir ingressos.

Cal un model acordat amb l'Estat que clarament **assegure l'autonomia de l'hisenda valenciana** d'acord amb un **sistema de sobirania fiscal compartida** per la qual cosa **es fa necessària una Agència Tributària Valenciana encarregada de gestionar, recaptar i liquidar tots els tributs suportats per les persones físiques i jurídiques** que desenvolupen la seua activitat en territori valencià.

Les necessitats de la Generalitat Valenciana actuals no són inferiors als 15.000 milions d'euros anuals per a no produir més dèficit i atendre les obligacions del deute. Qualsevol import inferior de finançament no resoldrà el problema que tenim.

L'aplicació dels mecanismes d'anivellament entre comunitats no pot alterar la posició relativa en l'ordenació de les autonomies preexistent segons la seua renda per capita. Aquest és l'anomenat principi d'ordinalitat. No podem ser els tercers en aportacions i acabar els que fa dotze en finançament.

Haurà de complir un principi de mínims i que no és altre que per a **qualsevol territori amb renda per capita inferior a la mitjana i un esforç fiscal igual o superior a la mitjana, el finançament per habitant haurà de ser obligatòriament superior a la mitjana.**

Caldrà implementar un **òrgan de coordinació entre l'Administració Central i l'Autònoma valenciana per tal de coordinar les liquidacions anuals i vetllar pel compliment dels pactes establerts**, així com fer les modificacions escaients anualment si fos necessari. Es fa necessària la creació d'una Comissió Mixta d'Afers Econòmics i Fiscals Estat-Generalitat que seria l'òrgan fonamental de caràcter bilateral encarregat de canalitzar les relacions fiscals i financeres entre ambdues administracions.

Es fa necessari **reforçar el paper del Comitè de Política Fiscal i Financera atorgant-li un caràcter permanent i fiscalitzador de l'acompliment dels pactes** i de revisió del seu bon funcionament. Finalment, i per tal de garantir la fluïdesa entre les relacions de les distintes Comunitats Autònomes i l'Estat, es fa necessària una **reforma en profunditat del Senat de manera que passe a ser una cambra de representació territorial.**

De l'apartat anterior es desprèn que el CER hauria de considerar quatre components essencials:

1. La recaptació i gestió per part de la Generalitat de tots els tributs que es generen al País Valencià mitjançant una agència tributària pròpia.
2. La capacitat normativa plena sobre els tributs sense altra limitació que les directrius comunes que s'establisquen amb la Unió Europea i l'Estat.
3. La capacitat financera en funció de les competències assumides per cada nivell de govern.
4. Un mecanisme de negociació i revisió del pacte, del Concert, sobre la base de la relació bilateral per renovar-ne o modificar-ne el contingut.

Recaptació i gestió dels tributs

El primer component del CER és l'atribució de competències a l'Agència Tributària Valenciana per recaptar i gestionar tots els tributs que es generen a la nostra terra.

És l'únic sistema que garanteix assolir la plena responsabilitat fiscal.

En este sentit, és important establir un mecanisme per traspassar a la Generalitat les competències i els mitjans actualment atribuïts a l'Agència Estatal d'Administració Tributària (AEAT). Un traspàs que pot ser gradual.

Capacitat normativa

En el context del CER s'hauria de transferir la plena capacitat normativa a la Generalitat en relació amb tots els impostos directes, mentre que en el cas dels impostos indirectes caldrà respectar les directrius comunes amb la Unió Europea i l'Estat pel que fa a l'IVA i els impostos especials.

Capacitat financera

Mitjançant aquest sistema, una vegada l'Agència Tributària Valenciana recapte i gestione tots els tributs generats la Generalitat faria una transferència a l'Administració central de l'Estat en concepte dels serveis que ens presta i per a solidaritat.

La Generalitat retindria l'import íntegre del seu pressupost i l'import corresponent al pagament a les inversions territorialitzades d'acord amb la reforma de l'Estatut aprovada per les Corts Valencianes.

Mecanisme de negociació i revisió del Concert

Una vegada acordat, és fonamental garantir la relació bilateral entre la Generalitat i l'Estat per renovar o modificar el contingut del Concert Responsable.

En última instància, la magnitud de la contribució valenciana a les despeses de l'Estat, incloent les aportacions en concepte de cohesió interterritorial, serà el fruit d'un acord polític pactat partint d'uns criteris objectius. Per tant, el canvis que s'hagen de produir en el futur en relació amb els criteris que s'hagen pactat hauran de ser també fruit d'un acord de voluntats entre les parts.

La Generalitat té una escassa capacitat normativa encara una menor capacitat de gestió, només en impostos de segon ordre i una limitada capacitat de recaptació.

Segons les últimes dades publicades corresponents a l'any 2010, que l'últim any que s'ha liquidat, el conjunt de comunitats autònomes va gestionar el 34,6% de la despesa pública no financera i, en canvi, només va recaptar el 19,1% dels ingressos no financers.

En canvi, l'Administració central (Estat, organismes autònoms i Seguretat Social) va gestionar el 52,0% de la despesa i va absorbir el 70,0% dels ingressos no financers.

El CER ha de ser un instrument de primer ordre per a la reactivació econòmica en la mesura que la major capacitat normativa sobre els impostos produïts o suportats permeta adequar millor el sistema fiscal a l'estructura productiva específica de l'economia del territori.

Tindre més capacitat sobre els tributs possibilita emprendre actuacions diferenciades que ajuden la reactivació econòmica i la creació d'ocupació, amb el conseqüent impacte positiu sobre el conjunt de l'economia de l'Estat.

Un altre aspecte que cal considerar és el fet que la plena autonomia fiscal evita que la despesa del govern central, ja siga via transferències o via decisions d'inversions, s'assigne als territoris partint de criteris estrictament polítics i no partint de criteris econòmics.

Es troba pendent d'aprovació al Congrés una reforma del nostre Estatut que ha de garantir un nivell d'inversions territorials d'acord a la nostra població. La millor manera de garantir-les és que al Generalitat recapte els recursos i les execute, sense que els projectes es paralitzen o reactiven en funció de la conveniència política del govern central.

He començat per dir que necessitem 16.000 milions d'euros anuals per a fer política en favor de les persones que viuen en esta terra, per a gestioonar la Generalitat Valenciana.

He dit que si no tenim el finançament adequat el patiment actual no s'acabarà.

He dit també que volem continuar sent solidaris amb la resta de l'Estat i que podem ser-ho de manera més eficient si tornem a ser un motor econòmic.

Crec que el demanem és just i he exposat les raons que són tècniques i objectives.

Els he explicat la nostra posició sobre esta qüestió tan essencial per al nostre futur com a poble per a la qual hem de buscar una solució.

Estem oberts al diàleg i el debat amb totes les forces polítiques i socials, a escoltar els tècnics i especialistes per aconseguir l'objectiu que he descrit.

Ens juguem el benestar, el futur de les noves generacions i el nostre autogovern.

Moltes gràcies.